Leto XIX. Klagenfurt (Celovec), dne 10. maja 1939 Št. 19.

KOROŠKI SLOVENEC

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEC“
Klagenfurt, Viktringer Ring 26 — Tel. 13-02
Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringer Ring 26

List za politiko, gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 10 Rpf.
Stane četrtletno: 1 RM — Rpf; celoletno: 4 RM — Rpf
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25·—; celoletno: Din. 100·—

Korenine naše slovenske samozavesti.

Evropa je prepolna revolucionarnih gibanj. Med njimi nikakor ni najzadnji nemški narodni socializem, katerega polet je en sam kričeč protest proti hladnemu razumarstvu dosedanjega veka.. Kdor gleda dovolj globoko, vidi v naših dneh začetek nove Evrope, ki bo obračunala z Evropejcem, sužnjem racionalizma, kapitalizma in brezdušne tehnike, ter spet dvignila na oltar vzore naroda, humanitete in krščanstva.

Trenutni mednarodni videz moti. Še prikazuje pleme Romanov v glavni vlogi evropske igre. V zakulisju evropske pozornice pa se že pripravlja glavno dejanje, pri katerem bo starajoči se romanski rod samo še opazovalec, nova Evropa pa bo stala v znamenju dobrega ali slabega sožitja ostalih dveh vodilnih evropskih plemen: nemškega in slovanskega. Evropa ne more več mimo dejstva, da bo po dobrem desetletju vsak drugi Evropejec slovanskega rodu. Nobeden državnikov koncem tega stoletja ne bo več prezrl 300 milijonov ljudi slovanskega porekla. In že danes se goljufa, kdor iz sedanjega položaja sodi, da bo še enkrat tekla slovanska kri za prvenstvo starajočih se zapadnih narodov. V zakulisju evropskega dogajanja vstaja nova Evropa, ki bo prelomila s tisočletjem tehnike, organizacije in civilizacije ter položila težišče novega življenja v kulturnost in duševnost. Evropski slovanski vzhod bo pri tem razvoju neusahljiv vrelec novih, svežih, mladostnih sil. Izmed Nemcev in Slovanov pa pripade vodstvo nove Evrope kulturnejšemu in pravičnejšemu.

Pred tisoč in sto leti se je nemštvo prvič srečalo s slovanstvom. Karol Veliki je tedaj družil oba plemena v svojem ogromnem cesarstvu. Politična podreditev Slovanov pod krono nemškega cesarja ni bila prostovoljna — to dokazujejo tedanji srditi boji Nemcev in Slovanov. Sožitje obeh rodov pa je bilo v tisti dobi umerjeno — o tem pričajo zgodovinarji, ki omenjajo nadaljevanje staroslovenskih svoboščin v južnem delu in Srbsko marko v severnem delu ogromnega frankovskega cesarstva. Po treh in petih stoletjih navrh izginejo srbski knezi v Polabju, Przemislovci v Češki in slovenski vojvode v naši Karantaniji. Po mnogih osvobodilnih poskusih se odpravijo politične svoboščine slovanskih rodov, vzporedno z njihovo odpravo se pojavijo pri vseh slovanskih ljudstvih pod Nemci prvi početki kulturnega slovanskega življenja. Ob začetku tekočega stoletja izzveni nemški rajh železnega kanclerja Bismarcka v svetovno vojno, ki jo hočejo mnogi zmotno razlagati kot obračun nemštva nad Slovani. V resnici pa je Rusija, ki izkrvavi v revoluciji, ko se Romani vsedajo k delitvi povojne Evrope. Z Nemčijo Adolfa Hitlerja se vprašanje sožitja Slovanov in Nemcev pojavi v novi obliki.

V notranjosti Velike Nemčije narekuje veliko vprašanje sožitja vrsta slovanskih narodnih manjšin in češkega protektorata. Izven Nemčije ga najavljajo Slovaki, Ukrajinci in številne slovanske države, ki živijo z Nemci v bližnji ali daljni soseščini.

Kjerkoli se danes srečata nemški narodni socializem ter ta ali oni slovanski narod, se že rišejo obrisi nove Evrope. Tudi naša koroška pozornica ni nič manj odločilna za bodoči razvoj, kot naprimer dragocena pridobitev jugoslovansko-nemškega prijateljstva ali opasna zaostritev poljsko-nemških odnošajev. Tudi na naših koroških tleh raste nova družina evropskih narodov, katere vodstvo bo izmed vodilnih evropskih plemen — nemškega in slovanskega — pripadlo nujno in tisočletni zgodovini dosledno kulturnejšemu in pravičnejšemu.

Tod so korenine naše slovenske samozavesti. Zato bomo tudi odslej ljubosumno varovali dostojanstvo naše slovenske narodnosti. Spoštovali bomo kulturnost naroda-soseda. Zase in za svoj mladi rod se bomo zavedali zgodovinsko važnega slovenskega žitja in sožitja.

Koroški Slovenci!

Naša osebna in narodna čast terja od nas priznanje:

Naš materni jezik je slovenski!
Mi pripadamo k slovenski narodni družini!

To potrjujejo naša nrav, molitev in govorica, pesem in melodija, to potrjuje naša tisočletna zgodovina!

Zato izpovejmo slovensko materno govorico in slovensko narodnost v besedi in dejanju povsod in pred vsakomur!

Predstoječe ljudsko štetje predvsem terja od nas vestne, jasne odgovore. Tako bomo odgovarjali:

Staatsangehörigkeit: Deutschland.
Muttersprache: Slowenisch.
Volkszugehörigkeit: Slowenisch.

Opozarjamo, da so neresnični odgovori postavno kaznivi in za Slovence nečastni.

Slovenska prosvetna zveza.

Vojaška zveza med Nemčijo in Italijo.

Nejasno zadržanje sovjetske Rusije znatno slabi tabor takozvanih demokratičnih držav, katerega kuje Anglija. Medtem sta **Nemčija in Italija v svojem prijateljstvu šli korak dalje ter medsebojni zvezi dali značaj vojaške pogodbe.**

Nemški zunanji minister Ribbentrop se je v Milanu sestal z italijanskim zunanjim ministrom Cianom na daljši razgovor. Ministra sta proučila splošni politični položaj ter ugotovila popolno enakost nazorov obeh vlad. Po pisanju italijanskih in nemških listov sta razmotrivala o angleški obkoljevalni politiki, o poljsko-nemških odnošajih ter še drugih važnih vprašanjih. V imenu svojih vlad sta dosedanje nemško-italijansko prijateljstvo pretvorila **v politično in vojaško zvezo. S tem paktom sta Nemčija in Italija zvezani v miru in vojni na življenje in smrt.**

Nemški in italijanski listi poudarjajo, da je **nova zveza nadaljevanje politike, ki stremi za vpostavitvijo miru in pravičnosti,** ki edini moreta biti trdni in trajni temelj evropskega reda. Stara Evropa je še vedno mnenja, da bo zgodovinski razvoj zadržala. V nasprotju s to zmoto izvajata Nemčija in Italija nalogo pravičnosti in miru.

Nova vojaška zveza je v Evropi ostro odjeknila. Osišče Rim-Berlin se je z njo izkazalo kot enotnejša in spretnejša meddržavna tvorba kakor je tako imenovani tabor demokratičnih sil.

Staroslavni kamni bi vpili, če bi mi ljudje molčali!

Nemški nenapadalni pakti z Baltom. Nemčija je sklenila z baltskimi državami — Litvo, Letonsko in Estonsko — pogodbe o nenapadanju. Isto pogodbo je ponudila severnim državam: Danski, Finski, Švedski in Norveški. Zunanji ministri omenjenih držav so se nato sestali na razgovor ter razmotrivali o nemškem predlogu. Sklep nenapadalnih pogodb s severom je predstoječ.

Kaj se godi v Rusiji?

Dosedanji dolgoletni sovjetski komisar za zunanje zadeve Litvinov, katerega pravo ime je Finkelstein, je bil minuli teden nenadno odslovljen. Ker so v tem času v teku pogajanja med Anglijo in Rusijo, je odslovitev vzbudila pozornost v vsem svetu. Pojavile so se najrazličnejše razlage o vzrokih odslovitve sovjetskega zunanjega ministra. Moskva sama o vzrokih, ki so dovedli do tega, molči. Angleška javnost je bila po odstopu Litvinova neprijetno iznenadena, listi izražajo bojazen, da se bo sedaj zunanji kurz Rusije spremenil in bo Rusija spet zapustila Evropo ter posvetila svoj interes Daljnemu vzhodu. Angleške težnje za ustvaritvijo bloka demokratičnih držav so znatno odjenjale. Litvinova naslednik je postal predsednik komunistične internacionale Molotov, verjetno pa je, da bo zunanjo politiko vzel v roke Stalin sam. V koliko se bo sedaj kurz sovjetske Rusije spremenil, pokažejo tekoči tedni.

Poljska želi častnega miru.

Minuli petek je poljski zunanji minister Beck obrazložil poljske težnje v odnošajih z Nemčijo. Prvotno se je vobče pričakovalo, da bo njegov govor oster in da bo minister odklonil kanclerjeve predloge. Predvsem dogodki v Rusiji pa so dovedli do tega, da je Beck govoril zelo umerjeno. Beck je dejal, da **se hoče Poljska pogajati z Nemčijo glede Gdanska kakor glede nemškega hodnika skozi poljsko ozemlje** med nemško zapadno in vzhodno Prusijo. **Poljska želi miru, je dejal, a nikakor za ceno časti in dostojanstva države.** — Govor je v Nemčiji mirno odjeknil, napetost med obema državama je popustila in se bodo najbrže v doglednem času pričela nova pogajanja za sporazum obeh držav-sosed.

Jugoslovanski knez-namestnik Pavle in kneginja Olga sta se podala v Italijo, kjer sta gosta italijanske kraljevske družine. Italijani so visoka gosta izredno svečano sprejeli, listi pa v zdravicah zabeležili solidnost italijansko-jugoslovanskega prijateljstva. Kneza in kneginjo spremlja jugosl. zunanji minister dr. Marković. Odlične Jugoslovane je sprejel tudi sv. oče.

Teden v besedi.

Mussolini posreduje zaradi mesta Gdansk, ki ima nemško večino in bi se rado priključilo Nemčiji.

Angleška kraljevska dvojica je odpotovala v Ameriko na štiri tedne.

Generalfeldmaršal Göring se je začetkom tedna mudil v Italiji.

Madžarski parlament je bil razpuščen in bodo koncem maja nove volitve, ki bodo prinesle zmago vladne stranke, katere nosilec bo grof Teleky.

Anglija je ponudila Rumuniji deset milijonov funtov posojila, ki bi ga odplačevala s surovinami.

Na Kitajskem so japonska letala izredno ostro obstreljevala mesto Čumking. Ubitih in ranjenih je bilo nad 2000 oseb.

Jugoslavija in Madžarsko pripravljata letalski sporazum.

Angleži bodo po novem načrtu spoustili v morje vsak teden po eno novo bojno ladjo.

Rimski župan knez Colonna je bival v Berlinu ter prisostvoval prvomajskim proslavam.

500 Italijanov je iz protesta proti Franciji zapustilo otok Korziko.

Vsi Čehi brez izjeme so se vpisali v enotno češko stranko „Narodna skupnost", kar je redek primer narodne discipline.

Egipt in Italija pripravljata nenapadalno pogodbo.

Poljska je 3. maja slavila svoj narodni praznik, h kateremu so poljski škofje izdali posebno pismo s pozivom k narodni edinosti.

Anglijo bo stala uvedba obvezne vojaščine letnih 30 milijonov funtov.

Sovjeti so omilili cenzuro dopisov v Rusiji bivajočih časnikarjev.

Bivši albanski kralj Zogu je dospel z družino v Carigrad in se bo nastanil v Turčiji.

Angleška vlada vojaške obveznosti ni razširila na severno Irsko.

25. majnika zaseda vrhovni sovjetski svet v Moskvi.

Balkanska zveza se sestane v kratkem na politične razgovore.

Predsednik poljske republike je dobil od parlamenta pravico, da sme v slučaju potrebe sam odločati o vsem, kar je za varnost države potrebno.

Mussolini bo 14. maja imel v Turinu važen govor o mednarodnem položaju.

Vojaška zveza med Anglijo in Turčijo je po pisanju nekaterih inozemskih listov že sklenjena. Sporazum ima baje vsebino, da se državi obvezujeta na medsebojno pomoč v korist varnosti obeh držav na Sredozemskem morju.

Rumunski zunanji minister Gafencu je zaključil dvatedensko potovanje po evropskih prestolicah s posetom jugoslovanskega zunanjega ministra Markoviča v Beogradu. Ob povratku domov je časnikarjem izjavil svoj utis, da nihče nobeden evropskih državnikov ne želi vojne, marveč vsi poudarjajo potrebo miru. Ministrove izkušnje in utisi bodo najbrže potrdili Rumunijo v njenem dosedanjem nevtralnem zadržanju napram obema evropskima taboroma.

Iz naše države

Zakon o pobiranju cerkvenih doklad.

Izšel je zakon, ki dovoljuje Cerkvi pobiranje cerkvenih doklad za kritje stvarnih in osebnih potreb. Doklade, katerih višino bi določila Cerkev sama, bi plačevali polnoletni verniki. Državni oblasti je pridržano nadzorstvo gospodarske uprave Cerkve. Istočasno se ukinejo državne dajatve iz fondov, dajatve občin ter javnih patronov. Za prehodno dobo bo država neposredne dajatve izplačevala še naprej. Za pobiranje doklad, katerih višino potrdi država, je potrebna seve podrobna organizacija in primeren aparat, zato bodo za prehodno dobo sprejemali duhovniki mesečne plače še od države. Doklado bi plačevali samo pripadniki Cerkve in bi eventualne izterjatve izvedla sodnija. Zakon velja za katoliško Cerkev, za evangelijski izpovedi in za staro-katoliško organizacijo.

Državni namestnik (Reichsstatthalter)

mesta Dunaja je pokrajinski vodja Bürckel. Dr. Seyss-Inquart je bil imenovan za ministra berlinske vlade. Bürckel je imenoval 7 predstojnikov glavnih oddelkov mestne občine ter 45 mestnih očetov. Uprava je preosnovana v smislu narodno-socialističnih načel.

Enoletna delovna služba za dekleta

je obvezna za vsa dekleta, ki s 1. majem 1939 še niso bila v službi, nastavljena ali v uku v kaki trgovini ali obrti. Dekletom, ki so že zaposlena v kmetijstvu ali obiskujejo od države priznano gospodinjsko ali kmetijsko šolo i. dr., sme delovni urad obvezno leto popolnoma ali delno črtati. Podeželska dekleta, ki niso oproščena, odslužijo obvezno leto samo na deželi. Vendar morajo očetje oz. postavni zastopniki zaprositi delovni urad za tozadevni pristanek.

Denarne kazni

bodo sodnije odrejale ne več v markah, marveč v takozv. dnevnih pokorah (Tagesbuße), kar pomeni toliko, kolikor more človek dnevno zaslužiti. Te kazni kakor tudi posvarila (Verwarnungen) se ne bodo več beležila v kazenskem registru.

Še kaj: Dunajski šolarji ne bodo več rabili „šparovčkov", marveč bodo pri učiteljih kupovali posebne znamke po 10, 20 in 50 pf, jih lepili na hranilne listke ter listke vlagali v dunajsko hranilnico. — Minulo soboto in nedeljo je nabirala „Hitlerjugend" za mladinska zavetišča.

Vesti iz Jugoslavije.

Notranji sporazum

Srbov in Hrvatov je menda blizu, a še ni gotov. „Od mene in dr. Mačka izdelani predlogi se sedaj proučujejo", je na vprašanje pojasnil min. predsednik Cvetković. Težave so se pojavile vsled dejstva, da živijo Srbi in Hrvati močno pomešani med seboj in je torej pojm hrvatskega ozemlja nerazčiščen. Poročila nekaterih listov, da so se pogajanja vlade z Hrvati razbila, so netočna.

II. kulturni teden v Celju

je bil izreden dogodek. Otvoril ga je Slovenski vokalni kvintet s komornim večerom, naslednji dan je bila razstava del slov. slikarja Sirka, svoj višek pa je teden dosegel na literarnem večeru, na katerem so nastopali mladi slovenski slovstveniki. Slavnostni govornik je med drugim dejal, da umetnost najnazornejše razodeva živega slovenskega duha.

Tako zvani verski zaklad

t. j. cerkveno pomoženje, ki ga je pred približno 150 leti cesar Jožef II. odvzel katoliški Cerkvi (predvsem zemljišča in gozdovi), je država vrnila katoliški Cerkvi, da ga uporablja za svoje potrebe.

To in ono: 5. maja so v Celju proslavili spomin Srečka Puncer-ja in Franja Malgaja, padlih leta 1919 v koroških bojih. — 6. maja so v Ljubljani in okolici čutili močan potresni sunek. — Premoženje mesta Kočevje so na dražbi prodali za ceno 3,235.000 din. — Akademski pevski zbor, ki slovi kot najboljši v Sloveniji, je prav uspešno nastopil v Kranju.

Velika parada španske vojske pred generalom Francom bo 15. majnika. Na čelu vojske bodo nosili zmagoslavni križ, v čigar znamenju so združeni Španci in Benečani leta 1571 premagali Turke. V sprevodu bodo nosili tudi druga zmagovita bojna znamenja iz španske preteklosti. Paradi, ki pomeni nekak uradni pričetek nacionalne Španije, bodo prisostvovala tudi zastopstva Nemčije, Italije in drugih držav. — General Franco je medtem kralju Alfonzu vrnil njegovo posest.

Število Nemcev v Sloveniji.

Zanimivi podatki „Slovenskega doma".

V štev. 97 od 28. aprila t. l. piše „Slovenski dom" pod naslovom „Kako je torej z Nemci pri nas" med drugim:

Po ljudskem štetju iz leta 1931 je bilo v dravski banovini 1,101.815 Slovencev in 25.054 Nemcev — jugoslovanskih državljanov. Nemci torej predstavljajo nekaj nad 2 stotinki celotnega prebivalstva Slovenija. Raztreseni so po mestih, kjer delajo kot trgovci ali so v svobodnih poklicih. V Kočevju in nekaterih vaseh ljutomerskega okraja so nastanjeni kompaktno in se bavijo s kmetijstvom. Najstarejše nemško naselje je v Kočevju. Nemce so tu naselili iz Bavarske in drugih pokrajin ortenburški grofje v 14. stoletju. V kočevskem okraju je po štetju leta 1931 8665 Nemcev in od teh jih je 5600 iz čistih nemških družin, ostali pa so iz mešanih zakonov. Nemcev v Mariboru je po štetju 1931 2040, to je nekaj nad šest stotink mariborskega prebivalstva. V Ljubljani je bilo 1931. leta 1326, v Ptuju 283 in v Celju 359 Nemcev.

Treba je poudariti, da je število Nemcev v Sloveniji začelo padati že za časa avstro-ogrske monarhije, torej celo v času, ko je bila vsa upravna oblast v nemških rokah. Leta 1910 je bilo na ozemlju sedanje Slovenije 87.304 Nemcev. Število Nemcev v bivši Kranjski je stalno padalo, v štajerskem Mariboru, Ptuju in Celju se je večalo po umetnem priseljevanju Nemcev iz nemških dežela. Po ustanovitvi Jugoslavije so odpadli nemški uradniki, častniki, profesorji in drugi intelektualci. Število Nemcev v dravski banovini je padlo leta 1921 na 41.362, leta 1931 pa je bilo samo še 25.054 Nemcev.

Starši, preberite!

„Deutsche Nachrichten" prinašajo v štev. 18 tudi uvodnik pod naslovom „V razmotrivanje", v katerem poudarjajo potrebo otroške vzgoje v maternem jeziku. Prinašamo nekatere stavke z našimi dostavki v oklepajih:

„Če vprašujemo otroke, ki obiskujejo drugojezične šole, po njihovi narodnosti, ne vedo odgovora. Nemški

---

Podlistek

Vajansky — Fran Albrecht

Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.

(16. nadaljevanje.)

„Leteče sence!" jih je krstil Holan. „Gibanja ni moči ustaliti — dejal bi, edinole v godbi."

„Vidite — te leteče sence so podoba našega življenja, sodobne naše perijode! Vse one, po našem mnenju škodljive, ali pa vsaj nepotrebne eksistence „s srci in častno voljo" so kakor te leteče sence, ki sicer v svojem letu nekoliko zamegle srebrne žarke nebeškega telesa, ampak samo mimogrede. In koliko krasot krijejo v sebi! To, brat moj, niso znaki bolezni, to so pojavi mogočne resničnosti. Velika, tvoreča se stvar ima vedno mnogo čudaškega na sebi. Niso mar bili čudaki, ki so utrpeli v cirkusu rajši smrt od levov in tigrov, nego da bi bili vrgli peščico ječmena pred soho Cezarjevo? Vi vidite le sence, kričite, da nam grabijo jasnino. Ali prav za prav mi teme niti nimamo, naše slabosti, naša čudaštva, naše hibe so samo leteče sence, nad katerimi gospoduje tihi, večni soj idealov. Vseobče slabosti, ki jih najdemo povsod, pri vseh narodih, v vseh vekih, moramo izločiti, kajti tudi Slovani se ne morejo izviti iz zablod, lastnih vsemu človeštvu. Najmanj pa je treba nam, tlačenim in nesamostojnim, strogo kazati svoje občečloveške napake. A mi imamo tudi svoje lastne sence. Pa naj se zatemne za trenutek ti naši kraji, veter zaveje, senca se porazgubi, razredči, izgine! Glej, kako lezejo po mogočnih bedrih tatranskih kolosov vse više — vse više! Že so dosegle vrhove, kakor bi bil kdo odlomil ostre vrhove — že so se prevalile čez gore — in zdaj se lijejo v jasnoto! Vzhajajoča svetloba nad pokrajino! O, verujte v ideal, verujte v njegov soj"

Mesec je zapadel za gore. V dolini se je gnetla tema.

„Mnogo je v nas teh senc, batjuška! Mnogo teh specijalnih, praslovanskih senc. A mnogo senc — to je gosta tema. Glejte v dolino!"

„A solnce vzide. Ne verujte v gospodstvo teme, bratec moj zlati! Verujte v solnce!"

Prijatelja sta se kmalu podala v vas. Dušanu se ni hotelo hoditi v Humen, ostal je pri Milku. Dolgo sta še kramljala, ležeč v posteljah. Dušan je bil globoka priroda, a pri tem malo energična, vse preveč mehka. Pahnjen sicer s svoje poti, je ostal vse svoje življenje umetnik v duhu. Živa obrazotvornost, spojena s toplim čutom, bister, skladno pojmujoč um, dar opazovanja — to vse bi mu zelo služilo na vsaki drugi poti življenja. A danes je bil to zakopan talent. Sposobnosti, ki jih ne razvijamo in ne izrabljamo, nam postanejo težko breme v življenju, nas odvajajo od poklica, ki nam je prisojen po usodi, ter store iz nas večne diletante. Manj talentov - in mi bi bili srečni, za življenje sposobni ljudje. Tako pa se kobalimo semintja, uhajamo s ceste in korakamo često po stezi nazaj, ko nam leži naš cilj naravnost pred nosom. Mogoče da bi tudi stari Holan postal boljši učitelj in uspešnejši buditelj naroda, ko bi se v njegovi krasno ustvarjeni glavi ne zrcalilo tako barvito miselno vesolje. V mladosti se je pečal s filozofskimi študijami ter se pogrezal v abstraktne svetove nemških mislecev. Ampak v slovanski glavi zadobi celo abstraktna nemška misel svojo barvo in telo: tako je kmalu krenil s strogo začrtane logične poti. Slovanski ideali se niso dali opredeliti v natančne kategorije — in kaj se je spočelo — fantastičen svet, zmes abstraktnosti in življenskih problemov, čudna zmedena mistična država, v kateri je on kraljeval — brez podanikov, bil prerok brez vernikov, voditelj, brez tistih, ki bi mu sledili. In čim je pridobival na letih, tem bolj so se mu gubili iz glave sledovi pozitivne vede, tem bolj je prevladovala domišljija in tem več prava je zadobivalo čuvstvo. Ozke razmere učitelja, zatišje in osamelost niso bili ugodni, da bi mu izčistili pojme. Duša njegova je gorela v tem ognju, a pojmi so temneli, ideje so se mešale. In vendar, koliko razuma je bilo, koliko sil je živelo v tej njegovi sivi glavi! Res da so besede gospodovale nad zmislom. „Samotvorstvo" je že bila ena tistih gospodujočih besed — težko je bilo gledati, kako žaluje starec, da ga niti sin ne umeva v njegovem „samotvorstvu", v njegovem nauku o „praslavi", o „nadstvarstvu", o „vsebitnih" duhovih, o „apokaliptičnem razkrojanju in razglabljanju vsega, kar žije in klije, na nebu in zemlji, v nadnebesnih in v podzemeljskih duplinah".

Odbila je polnoč. Evgen in Milko sta že spala. Starec je v široki halji vstopil z majhno svetiljko v njuno sobo. Obstal je nad sinom, zavzdihnil in ga šepetaje blagoslovil. Tiho je odšel. Ugasnil je svetiljko in je skozi zadnje duri stopil na vrt. Tih veter je vel nad lipami, zvezde so svetile na nebu. Starec je šel k prastari, izdolbeni lipi. Davno ji je že sprhnel mozeg, velika odprtina se je črnela. (Dalje sledi.)

(pri nas: slovenski) starši, veste, kaj se to pravi? **Malega otroka že vzgajate za hinavca.** Doma govorite z otrokom nemško (pri nas: slovensko) in sedaj naj na tujčevo vprašanje ne bi povedal, da je Nemec (pri nas: Slovenec), marveč se kakorkoli izgovoril . . . Če že otroka vzgajate v brezznačajnosti, kako naj obstoji v življenju kot odraščen? **Če je nadarjen in brezznačajen, bo nevaren vsej okolici. Iz takih ljudi se tvornjo korupcionisti, goljufi in slični zločinci.** Samo pošteni ljudje, četudi niso najmodrejši, so polnovredni člani narodne družine. Brezznačajni lažniki pa so nevarnost. **Zato nemški** (pri nas: **slovenski) starši, vzgajajte vaše otroke v značajnosti, četudi mislite, da bodo otroci zbog tega gmotno v škodi. Značajnost se končno le uveljavi. Torej ne hinavci, marveč Nemci** (pri nas: **Slovenci), kakor ste vi, naj so tudi vaši otroci in naj se vsekdar priznavajo za Nemce** (pri nas: **za Slovence).**"

Širom naše zemlje

„Slowenisch" in ne „windisch!

Beseda „windisch" namesto „slowenisch" je postala neokusna žaljivka z dnem, ko so jo na Koroškem začeli rabiti z namenom, da nam **ubijejo zavest skupne narodnosti s Slovenci v sedanji Jugoslaviji.** Z njo so hoteli označiti koroške Slovence kot nekak poseben narodič s svojim jezikom ali boljši z jezikovno mešanico in podpreti njihovo čimprejšnjo germanizacijo. Ta namera je vzrok, da **koroški Slovenci označko** „windisch" **odločno zavračamo in je sami seve nikdar ne uporabljamo.** To velja v še večji meri za nove razmere v novi državi, ki polaga toliko važnost na narodno čistočo in odklanja vsako ustvarjanje „bastardov".

Zanimivo razpravljajo prvi zvezki „Zgodovine slovenskega naroda" o imenih za slovanska plemena. Najstarejše ime za vsa slovanska plemena je Srb ali Sorb. Lužičane še danes imenujejo „Lausitzer Sorben". Pozneje srečujemo ime Veneti ali nemško „Wendi", plemena sama pa se nazivajo Slovani ali Sloveni (t. j. govoreči, ker pomeni beseda slovo „glas"). „Ein recht Windisch lant" imenuje Koroško nek zgodovinar 13. stoletja, v nabožnih knjigah 16. stoletja srečujemo že označko „Slouenci", Trubar omenja leta 1582 slovenski jezik. Zgodovinarji tako ugotovljajo, da velja ime Veneti ali Wenden kot nemška označka za vse Slovane pred preseljevanjem narodov, v poznejših stoletjih označujejo Nemci s tem imenom samo še lužiške Srbe in Slovence v Alpah. Odtod so številna krajevna imena (Windisch-Matrei, Windiscs-Švica, Windischgraz i. dr.). **Slovenci sami besede „windisch" nikdar niso rabili, kar jasno potrjuje dejstvo, da za to nemško besedo ni slovenske enačice.**

Danes je ime „windisch" istovetno z označko „bastard" in pomeni v očeh Nemcev ljudi, ki so nekake narodne dvoživke ali ne-tič in ne-miš. Za nas je žaljivega pomena in ga odločno odklanjamo.

Narodnostno štetje 17. majnika.

Doslej je bilo pri državnih štetjih stavljeno samo vprašanje **o maternem jeziku.** Šele povodom letošnjega štetja bomo morali prvič odgovarjati tudi na vprašanje **o narodni pripadnosti.** Notranji minister izrecno poudarja, da želi tozadevno stvarnih, neoporekljivih podatkov. Vsak naj se svobodno izrazi, h kateremu narodu se priznava.

Za predstoječe štetje velja načelo: Vsak odgovarja na vsa vprašanja sam. **Le če se pri kakem vprašanju ali odgovoru ne spozna in mu je nejasno, smejo komisarji zapisavati posamezne podatke in sicer tako, kot to želi on sam.**

Podatki so strogo tajni in je zajamčeno, da iz njih za posameznika **ne sme slediti prav nobena škodljiva posledica.**

Torej izpovejmo glede maternega jezika in narodne pripadnosti to, kar nam velevata vest in dolžnost!

Opozarjamo na vrstni red važnih rubrik in njihovo uradno razlago:

Rubrika 8: Staatsangehörigkeit (Državljanstvo). Državljanstvo pomeni pripadnost k državi. Najboljše je razvidno iz potnega lista. Državljanstvo je nekaj povsem drugega kakor narodna pripadnost.

Rubrika 9: Muttersprache (Materinščina). Materinščina je jezik, v katerem govori otrok s starši, ki se ga je otrok naučil od starišev in v katerem se je učil moliti. Vsak človek ima oni materni jezik, katerega govorijo starši.

Rubrika 10: Volkszugehörigkeit (Narodna pripadnost). Narodna pripadnost nikakor ne pomeni državljanstva.

Kako bomo na ta vprašanja vestno odgovorili?

Staatsangehörigkeit: Slovenci v Veliki Nemčiji smo nemški državljani in vpisujemo zato v rubriko 8: **Deutsches Reich.**

Muttersprache: Materni jezik je jezik, v katerem govoriš s starši in v katerem si se učil moliti. Vsak, kogar starši govorijo slovensko ali so govorili slovensko — vpiše v rubriko 9: **Slowenisch.**

Volkszugehörigkeit: Slovenci v Nemčiji imajo slovenske stariše in slovenščino kot materinščino. Njihova molitev, pesem in šega so slovenske. V to rubriko torej vpišemo: **Slowenisch.**

Številne listine je treba vestno izpolniti. Kdor bi neresnično odgovarjal, se kaznuje z zaporom ali s kaznijo do 10.000 mark. Za Slovenca v Veliki Nemčiji je na vprašanje o narodni pripadnosti samo eden pravilen odgovor: Slowenisch. **Komur bi dokazali, da je nepravilno odgovoril, bo kaznovan.**

Števni komisarji ne smejo formularja izpolniti proti volji posameznikov.

Notr. minister Frick je k štetju še izjavil: Naročil sem vsem podrejenim oblastem, naj nikakor ne izvajajo nobenega pritiska.

Zato, Slovenci, izpovejmo odkrito našo slovensko materno govorico in slovensko narodno pripadnost ter vpišimo v rubriki 9 in 10: Slowenisch!

Še kaj o ljudskem štetju. Vobče imajo ljudje pred vsakim javnim štetjem strah, ker sumijo za števci davkarijo. A ta strah je povsem neopravičen. Postava izrecno pravi, da so vsi podatki strogo tajni in se jih nihče ne sme posluževati in seve tudi ne davkarija. Pri štetju kmetijskih obratov bodo za državo važni podatki o gospodarski ureditvi kmetij naprimer: razmerje med živinorejo in poljedelstvom na kmetiji, število uporabljenih strojev, višina vsakoletnega pridelka itd. Zanesljive tozadevne številke lahko izdatno podprejo bodočo agrarno politiko. Vsako skrivanje ali popravljanje podatkov je torej brezpredmetno oziroma celo škodljivo.

Poletni vozni red na železnicah in avtobusih stopi s 15. majem v veljavo. V glavnem se novi vozni red drži onega iz minulega poletja, le brzi promet na glavnih progah je znatno ojačen. Poletni vozni red ostane do 7. oktobra v veljavi.

Izpred Dobrača. Na čanjški žagi se je nedavno pripetila huda nesreča. Delavci-drvarji so spravljali s capini hlode. Feliksu Lach-u pade slučajno orodje iz rok, mož pade in čezenj se prevali težko deblo. Hlod ga je stisnil h tlom in mu nalomil hrbetnico. Reveža so takoj prepeljali v beljaško bolnico, a bo najbrže tudi po ozdravitvi ostal pohabljen.

Zaslužena pohvala. Dež. vlada je po poročilu „Grenzrufa" izrekla priznanje posestniku Janezu Kurnik, pd. Kebru v Lepeni pri Železni Kapli. Imenovani posestnik je leta 1934 z lastnimi sredstvi zgradil preprosto, a čedno enorazredno šolsko poslopje. Nova šola, katero je dež. šolski svet takoj vzel v svojo upravo, je omogočila številnim lepenskim otrokom, ki bi sicer morali pohajati v kapelško šolo s triurno hojo z doma in domov, reden šolski pouk. Trenutno obiskuje šolo v Lepeni 60 otrok. Posestniku k zasluženemu priznanju iskreno čestitamo.

Oberdörfl — Gornja Vesca. (Huda prometna nesreča.) V nedeljo 30. m. m. je šla družba petih Celovčanov s kolesi na izlet skozi Kotmaro ves, Bilčovs in Vesco proti Vrbi. Med njimi je bil tudi nek 13 letni fant. V Bilčovsu se ustavijo, se v tamkajšnji gostilni pokrepčajo in odpočijejo. Nekako ob 6. uri pop. se odpeljejo nato proti Vesci. Pod klancem nad vasjo stopijo s koles ter tiščijo vozila psed seboj vrstoma na desni strani ceste. V tem trenutku privozi za njimi Janez Einspieler, pd. Petrovc iz Gornje Vesce, z motornim kolesom, za njim pa sedi na motorju Jože Šelander, pd. Habnarjev. Zahajajoče sonce je sjalo Einspielerju naravnost v oči, da ni opazil pred seboj kolesarjev. V hitri vožnji je zavozil tako nesrečno v izletnike, da je tri močno poškodoval. 13 letni fant iz Celovca je zadobil zelo nevarne poškodbe, da je njegovo življenje v nevarnosti. Starša mladega ponesrečenca sta bila poškodovana na nogah, ostala dva sta odnesla kolikor toliko zdravo kožo. Jožef Šelander ima rano na glavi, Einspieler je odnesel samo par prask. Hudo se je končal izlet za očeta in mater, ki sta v strahu za življenje svojega sina. — Previdnost je vedno dobra, posebno pa je potrebna pri motocikljih. Tako uči naš slučaj.

Ferlach — Borovlje. Prvi majnik smo obhajali prav slovesno. Skupine delavstva in formacij so se zbrale na glavnem trgu in potem skupno korakale k „Arbeiterheimu", kjer je sledil nagovor, nakar so pri ojačenem radiju poslušali kanclerjev govor. — Dela pri našem vodovodu dobro napredujejo. Kar se je zdelo še pred enim letom nemogoče, se je danes že zgodilo. „Jägerwirtova" voda, ki ima več vrelcev, je popolnoma zajeta, bazena v Malem Voglu je zgrajena in tudi cevi od Borovelj do vrelca so že v zemlji. Razen te vode se pritegne tudi še takozvana „Damkova" voda, ki ima svoj izvir zelo visoko, levo od Ribjaka. Tudi tam so dela že tako napredovala, da je večjidel cevi položen. Oba vrelca ležita višje kot dosedanja voda in sta skupaj tako močna, da bodo imele Borovlje odslej še enkrat toliko vode kot do sedaj. Ako bodo dela tako napredovala kot dozdaj, bo novi vodovod v par tednih gotov. Pa s tem načrt še ne bo izveden. Podljubelju primanjkuje pitne vode, odkar obstoji. Nameravajo napraviti vodovod od vrelca, ki leži od takozvane „Zlate vode" naprej. Tisti je tako močan, da bo dajal okoli 20 sekundnih litrov, toraj veliko močnejši, kot vsi vrelci boroveljskega vodovoda. Razdalja je sicer zelo velika in bi bilo kopanje vezano na razne težkoče, toda kakor se kaže, se da pri današnjih razmerah vse napraviti. Na ta način bi bil ves Podljubelj za veliko let preskrbljen z vodo in ostala bi še rezerva za morebitna poznejša povečanja v smeri proti Podgori, eventuelno tudi še za Borovlje. — Dne 27. aprila je bil tukaj pokopan puškar Matija Čuden, star 76 let. Svojčas je imel dolga leta v najem gostilno pri Šajniku in bil radi tega precej znan. Bolehal je na neozdravljivi bolezni in je napravil samoumor.

Nesreča s kolesom. Delavec Jurij Lesičnik se je vozil iz klorove tovarne v Mostiču domov v Pokrče. Cesto so ravnokar popravljali in je posuta z grobim kamenjem. Pri hitri vožnji izgubi kolesar ravnotežje, pade s kolesom vred ter si zlomi nosno kost. Vodja mostiške tovarne ga je dal takoj prepeljati v celovško bolnico.

Klagenfurt—Celovec (Nekaj s trga). Trenutno vlada veliko povpraševanje po prašičih. Minuli četrtek so jih prignali na trg 585 in je bilo od teh 580 takoj prodanih za povprečno ceno 2 — 2.20 marki. Manj živahno je povpraševanje po kravah. Krave za klanje imajo ceno 40 — 73 pf za kg žive teže, ostale 68 — 85 pf. Uradne cene za zelenjad so sledeče: posušen grah 54 — 67, kumare 1.80, namizni karfijol 1.80, navadni 1.60, beli krompir 8, rumeni 9, Kipfler 12,

špinača 60, kislo zelje 35, hren 1.00, česen 60, fižol 27 — 40, leča 54 — 67 pf za kg. — Florijanov semenj je bil prav živahen. Zelenjadi je bilo dovolj, celo gobe so se že pojavile, sicer običajne podeželske robe pa je bilo manj, kar so občutili posebno sejmarji z industrijsko robo.

Koroški drobiž. Izšla je odredba o najvišji dovoljeni hitrosti vožnje za motorna vozila. V zaokroženih krajih je najvišja še dovoljena hitrost za osebne vozove in motorna kolesa 60 km, za avtobuse, tovorne vozove in druga motorna vozila 40 km na uro. Izven naselbin smejo osebni vozovi in motorna kolesa voziti s 100 km na uro, avtobusi, tovorni vozovi pa z 70 km. Kdor bi odredbo kršil, bo kaznovan z najmanj 20 RM kazni. — Bivši absolventi višjih oddelkov državne obrtne šole dobijo na prošnjo inženjersko spričevalo. — Puškarja Racka, ki je dobil nagrado pri poklicnem tekmovanju v Kölnu, so v Borovljah prav svečano sprejeli. Rack je star 19 let ter je iz delavske družine v Medborovnici. — Pri Spittal-u na Dravi so 8. t. m. pričeli z gradnjo avtoceste, ki bo vezala Celovec s Solnogradom. Otvoritvi je prisostvoval pokr. vodja stranke Kutschera. — V Celovcu so imeli uradniki, katerim so poverjene civilne poroke, dvadneven tečaj. — Pokr. vodja stranke Kutschera je prisostvoval prvomajski proslavi na Rudi.

Naša prosveta

Pesmi v molu.

Piše Tomaž.

Veliko jih res nimamo. Na Koroškem že celo ne. Kar je izvencerkvenih pesmi v molu, mi je doslej znana s Koroškega le tista ziljska „Marija in mlinar". Ta pesem je razširjena po vsem slovenskem ozemlju in se poje v mnogih enačicah. Pri Nemcih, se zdi, je ne poznajo. Tako je ta pesem že naša narodna last in morebiti tudi posebnost. To je lepa romanca o Mariji, ki pride na potovanju do vode, kjer prosi mlinarja ali čolnarja ali pa mornarja, naj jo prepelje čez vodo. Čolnar pa noče, ker je prerevna, za „božji lon" mu pa ni kaj mar. Marija gre čudežno čez vodo, medtem pa začne čolnarjeva hiša goreti. Zdaj pa je čolnar kar lepo zmehčan in prosi Marijo za pomoč:

„Marija, pridi tavžentbart,
Jaz te prepeljem vsakobart.
Marija, al ne zašonaš mene,
Saj zašonaj mlado detice!"
Na sred izbe zibica stoji,
Notre majhno dete leži.
Marija s krilcem je mahnila,
Mornarjeva hiša vgasnila.

Znani harmonizator naših pesmi Oskar Dev je ziljsko enačico te pesmi objavil v 5. zvezku svojih „Koroških". Naši boljši zbori bi si lahko šteli v čast, če bi jo znali s pravim razumevanjem peti. Je naša slovenska stara narodna in lepa pesem. Le uživeti se je treba v njo. Ko bi jo na naših pevskih koncertih lepo zapeli, bi bila pravi biser v vencu drugih pesmi.

Slovenskim starišem v vednost! Na številna vprašanja glede vstopa slovenske mladine v organizacijo „Hitlerjugend“ ponovno opozarjamo, da je **Slovenska prosvetna zveza zaprosila za dovoljenje lastne mladinske organizacije.** Prošnjo rešujejo pristojni krogi in bomo rešitev takoj objavili. **Dotlej slovenskim otrokom ni treba vstopati v „Hitlerjugend“.**

St. Michael — Šmihel nad **Pliberkom.** Zaradi strankinih predpriprav za prvomajsko proslavo je bil naš „Revček Andrejček“ preložen na nedeljo 21. majnika. Dovoljenje je izstavljeno, zato je prireditev nepreklicna. Začetek ob 3. uri pop. pri Šercerju.

„Revček Andrejček“ — v Št. Jakobu v Rožu. Ponovitev lepo uspele prireditve je bila za nedeljo 30. aprila prepovedana. Iz mnogih krajev došli rojaki so se morali vrniti. Vabimo jih na ponovitev v nedeljo 14. majnika ob 3. uri pop.

Köstenberg - Kostanje. V nedeljo 21. majnika ima naše slovensko kulturno društvo v svoji dvorani pri Rumašu ob 2. uri pop. občni zbor, ki bo združen z materinsko proslavo. Na sporedu petje, več prizorov in kratka igrica. Vstopnine ni.

„Koroški večer“ v dunajsk. slov. krožku. Dne 23. m. m. so se dunajski Slovenci spet sešli na redni mesečni sestanek. Kor. slovenski akademiki iz Gradca in Dunaja so jim priredili pester „koroški večer“. S pesmijo, sliko in govorom so jim tolmačili svojo domovino, še ob sodelovanju drugih jim je namera sijajno uspela. Po pozdravnih besedah vrlega g. predsednika prof Trosta je večer uvedla recitacija Kosovelove balade o usodi slovenske domovine. Sledilo je pesniško navdahnjeno predavanje „Prerez zgodovine koroških Slovencev“ od naselitve prednikov do danes. Nazorno je predavatelj slikal davne boje za obstoj slovenstva, mogočno Samovo slovansko državo, turške vpade, kmečke punte itd. Nakazal je, kako je s pokristjanjem Slovencev sledil kulturni razmah in postanek bogastva narodne pesmi. V dobi romantike se vzbudi slovenska narodna zavest, malo pozneje stoji ves slovenski narod strnjen za svojim očetom Andrejem. Še enkrat postane Korotan zibel slovenstva. Še danes pričajo o minuli slavi prednikov knežji kamen, Gospa sveta in vojvodski prestol. Ob recitaciji Meškovih „Tihih večerov“ so se poslušalci s pesnikom vred vživeli v narodno trpljenje, iz odstavka Pregljove „Umreti nočejo“ so razbrali silno slovensko življenjsko voljo. Recitacijam je sledila slovenska koroška melodija, kateri je dobro sekundiral disciplinirani tamburaški zbor g. prof. Viskoviča, v solospevu pa je gčna Lovkutka podala nekatere bisere slovenske narodne poezije. Večer je zaključilo predavanje s skioptičnimi slikami, ki je ob sodelovanju g. inž. Sliškoviča, kateri je stavil na razpolago svoj aparat, učinkovito uspelo. Bil je ves večer nekak rahel opomin dunajskim bratom, naj i oni je naprej vztrajajo v borbi za pravico svojega maternega naroda. Zadovoljni so se posetniki pozno v noč razšli s sklepom, da se ob prihodnjem vabilu krožkovem spet snidejo. T. W.

Naše gospodarstvo

Nasveti izkušenega posojilničarja.

O priliki 50 letnega jubileja celovške hranilnice in posojilnice je njen velezaslužni načelnik kanonik msgr. V. Podgorc, ki je zavodu posvetil celih 45 let veščega in temeljitega dela, imel na zbrane zadružnike nagovor, ki ga hočemo vsled njegove dragocene vsebine predati v vednost vsem našim zadružnikom. Dejal je med drugim:

Čas gospodarskega liberalizma je rodil zadružno samopomoč. Zadružno gospodarstvo ima svoje prve korenine v slovanskih tleh, konkretno obliko kreditnega zadružništva pa je ustvaril nesebični Nemec Raiffeisen. Pred dobrim petdesetletjem je zadružno gibanje zajelo tudi koroške Slovence. V Celovcu so bili tedanji prošt Lambert Einspieler, faktor Legat, odvetnik dr. Šegula, ki so prvi uvideli potrebo slovenske hranilnice in posojilnice. V petdesetletju se je celovški kreditni zavod razvil do najvažnejše slovenske posojilnice in hranilnice. Petdesetletje dela pa je rodilo obilico izkušenj, ki naj so vodilo vsem našim zadružnikom.

Posojilnica je zadružno podjetje, ki mora kot trgovec računiti z izgubo. Je podjetje, ki rabi delavnih, odločnih in razsodnih ljudi. Predvsem pa ji je potrebno zaupanje ljudstva. Njeno predstojništvo mora uživati spoštovanje in ugled.

Posojilnica ni dobrodelen zavod, ki mora podpirati vse vprek. Ona posoja denar svojih vlagateljev proti povračilu. Toda posojilnica nikakor ne dela za profit, marveč hoče samo pomagati pomoči potrebnim in vrednim ljudem. Prosilec mora biti gospodarsko zanesljiv. Navadno je dolžnik poln upanja: samo če dobim, pa se rešim. Čim slabši je njegov položaj, tem bolj je o tem prepričan. O tem, ali je dolžnik kredita vreden in ali je kredit varen, morajo razsoditi posojilničarji. Izkušnja uči, da so naprimer najemniki nehvaležni odplačevalci dolgov. Med tremi je gotovo eden, ki denarja ne bo vrnil. Važno je vprašanje, zakaj dolžnik denar rabi. Samo solidne potrebe naj se vpoštevajo. Koliko je nastalo dolga iz neprevidnega kupovanja konj! Nadalje je treba preudariti, koliko denarja se izposodi. Eni osebi naj se da samo toliko, da posojilnica pri eventualni izgubi ne utrpi prehude škode. Naši zavodi so majhni in ne prenesejo visokih izposojil. Malim vlogam morajo odgovarjati tudi mala posojila. Nehvaležni izposojevalci so organizacije in korporacije, pri katerih ni vidne osebne obveznosti. Osebni dolžniki čutijo moralno in stvarno dolžnost vračevanja posojil bolj neposredno in so pri uporabi denarja vobče previdnejši kot dolžniki-organizacije. Nehvaležni dolžniki posojilnic na deželi so često uradniki in celo osebe prostih poklicev. Med solidne dolžnike naj posojilnica načelno šteje kmete, obrtnike in pridne delavce — izjeme so seve mogoče tudi pri teh poklicih. Posojilničarji sami naj bi pri svojih zavodih ne izposojevali.

Še nekaj o sedanjem vlaganju denarja. Vlog je premalo, ljudje se bojijo za vrednost denarja. H temu dostavljam, da je štedljivost gospodarska vrlina, brez katere ne bo obstojala nobena doba in noben gospodarski sistem. Premoženje se more poštenim potom nabirati samo iz štednje, vsako drugo nabiranje je tatvina.

Padla je tudi morala vračevanja posojil. Dolžniki niso več vajeni vračevati v točnem roku treh ali šestih mesecev. Izjemno stanje ustvarja pri tem uvedena razdolžitvena akcija kmetijstva, na katere uspehe je treba pač počakati. Morda se z državno razdolžitvijo kreditni zavodi spet opomorejo do večjega razmaha.

Končno naj še omenim, da je solidna, stvarna reklama potrebna tudi zadružništvu. Po reklami je svet že zelo razvajen in je torej tudi zadruge ne smejo zanemarjati. Najboljša reklama posojilnic in hranilnic pa bo tudi v bodoče: nesebično in pošteno delo.

50 letnica celovške hranilnice in posojilnice. Minuli četrtek je slovenski kreditni zavod v Celovcu praznoval svoj zlati jubilej. Poleg lepega števila posojilničarjev so se proslave udeležili tudi zastopniki Zveze koroških zadrug z načelnikom g. Lapušem na čelu, z Žihpolj pa je prispel sivolasi ustanovni član 88 letni Jožef Hedenik, pd. Dravec. Občni zbor je vodil mil. msgr. V. Podgorc, ki je v jedrnatih besedah podal pregled 50 letnega poslovanja in sedanje gospodarsko stanje posojilnice. Nato je Zvezin načelnik g. Floro Lapuš izrekel zavodu in njegovim delavcem iskrene čestitke Zveze in slovenskega zadružništva ter še posebej orisal načelnikove izredne zasluge za slovensko zadružništvo na Koroškem. Po volitvah je posojilnica povabila navzoče na kratek, a prisrčen pomenek in južino. — Zavodu želimo v novo petdesetletje istega uspeha in razvoja!

Zaposlitev inozemskih poslov.

Ob pomanjkanju poslov se kmetje vprašujejo, ali smejo sprejeti delovne moči iz inozemstva. Za te slučaje velja sledeče: Brez dovoljenja zaposlitev inozemskih delavcev načelno ni dovoljena. Kmet, ki hoče dobiti posla iz kake druge države, mora vložiti na posebnih formularjih prošnjo na pristojni delovni urad. Prošnje se ne kolkujejo in jih je treba vložiti vsaj 4 tedne pred sprejemom inozemskega posla. Formularje, ki se dobijo pri delovnih uradih, je treba točno izpolniti, predvsem pa navesti značaj delavčeve družine in če je nameravana prenakazitev zaslužka v inozemstvo. Ako hoče gospodar, ki zaposluje inozemca, prositi za podaljšanje dovoljenja, mora vložiti prošnjo vsaj 4 tedne pred potekom termina. Delovni urad ima nalogo, da podatke prošnje vestno prouči in ugotovi, če je zaposlitev inozemskega posla nujna, nakar izstavi rešitev.

Štetje svinj 3. junija. — Kmetijski minister je odredil, da se 3. junija štetejo v Vzhodni marki svinje, ovce, prijave proste domače koline ter do 3 mesece stara teleta. Štele se bodo vrhutega molznice.

Dovoljenje za obrtno klanje. S prvim majem je stopila v veljavo odredba, ki uvaja tako zvane „Schlachtscheine“, t-j. g klavna dovoljenja. Kdor se bavi z obrtnim klanjem, mora imeti v rokah pismeno dovoljenje. Dovoljenje se izstavlja za vsako govedo ali svinjo posebej. Izdaja ga okrožni kmečki urad. Živinskim prekupčevalcem in trgovcem se dovoljenja ne izstavljajo.

Zanimivosti iz vsega sveta.

Čuda njujorške svetovne razstave. — Kako radi bi privoščili našim čitateljem ogled velike ameriške razstave, o kateri se že piše po vsem svetu. Že geslo samo je zanimivo: Svet jutri. Stroški za njeno priredbo so znašali 155 milijonov dolarjev ali po našem okroglo 800 milijonov mark. V 190 dneh so brezposelni izkopali za razstavni prostor 17 milijonov kubičnih metrov smeti in zemlje — razstava je namreč prirejena na bivšem velemestnem smetišču, kar pa je samo slučaj — nasadili so 10.000 dreves ter 250.000 lepotičnih grmov. Paviljoni 62 razstavljajočih držav so nameščeni okrog jezera, kjer se ob večerih vršijo bajne prireditve. Glavna čuda razstave so velikanska krogla, ki naj ponazoruje sončni sestav z ozvezdji, naturen posnetek slavnih Viktorijskih slapov, zorenje pomaranč s pomočjo luči, ogromno človeško oko, v katerem je prostora za osem ljudi, 9 m visok modrostni zob itd. itd. Na razstavišču so pripravljeni prostori za postrežbo 250.000 ljudem hkrati. Kot bivališča so gostom na razpolago vsi hoteli, ki so že vsi polni, in številni parniki. Razstavo je otvoril Roosevelt ob prisotnosti zastopnikov 60 držav, guvernerjev 48 ameriških držav in drugih.

Največji vojaki na svetu so Švedi. Iz statistik so ugotovili zanimivo okolnost, da se višina Švedov postopoma veča. Leta 1885 je bila povprečna višina švedskega vojaka 169 cm, leta 1905 171.4 cm, leta 1925 172.2 in sedaj pa 173 cm. V prihodnjih 10 letih se bo mera zvišala še za nadaljna 2 centimetra. Ta čudni pojav enakomerne telesne rasti celega naroda razlagajo z zboljšanjem življenjskih pogojev in z industrijskim razmahom.

Najsrečnejša državica v Evropi je bojda kneževina Lichtenstein. Šteje 11.000 prebivalcev ter leži med Tirolsko in Švico. Brzovlaki prevozijo ozemlje male državice v 5 minutah. Glavno mesto šteje nekaj nad tisoč prebivalcev. Državne blagajne izkazujejo presežek dogodkov nad izdatki. Davki so nizki, kar je privabilo v državo več velikih gospodarskih družb, ki imajo tod svoj sedež. Država zasluži tudi s svojimi poštnimi znamkami, ki so za nabiralce znamk prava redkost. V diplomatskem svetu zastopa kneževino Švica.

Najmlajši kralj na svetu je 4 letni Fejsal v Iraku. Nedavno se je njegov oče, 27 letni kralj Ghazi, smrtno ponesrečil, nakar mu je sledil mali sinko na kraljevskem prestolu. Presenetljiva je njegova nadarjenost za jezike. Že zdaj govori razen materinščine gladko angleško in turško. Kmalu ga bodo po starih običajih zaročili s 5 mesečno hčerko egiptskega kralja Faruka. Ljudstvo v Iraku je na najmlajšega kralja na svetu silno ponosno in mu na vse načine izkazuje svojo ljubezen.

Zakonolomce so v minulih stoletjih strogo kaznovali. Stari Rimljani so nezveste može ali žene javno zasramovali. Cesar Karol Veliki je določil zanje smrtno kazen. Angleži so zakonolomce izganjali iz države. Stari Egipčani so nezvestim ženam odrezali nos, moškemu pa odmerili sto udarcev z bičem po podplatih. Posebno v číslih je bil čist zakon pri Slovanih, ki so zakonsko nezvestobo kaznovali z izobčenjem iz župe ali zadruge.

Še ena ameriška. Na njujorški svetovni razstavi kažejo stroj, ki mu na svetu menda ni para. Ni posebno velik in tudi ne drag, a zanimiv. Ima pripravo, ki vsrkava zrak ter priteguje vse male, v zraku leteče predmete. Stroj je namenjen muham, ki se modernega zmaja ne bodo več ubranile. Vse na stroju — barva, vonj in brzeči zrak — jih bo mikalo v bližino na neznatno nakovalce, kjer bodo padale kot žrtev najmodernejše tehnike. Tvrdka, ki je stroj razstavila, je poskrbela za to, da bo imela pred očmi obiskovalcev razstave vedno dovolj muh na razpolago, za bodočnost pa prorokuje, da bodo njeni stroji „razmušili“ cela mesta in bodo muhe postale redkost.

Par za smeh

Ta dva znata. — „Pri nas je bila letos taka zima, da so ljudem pri nekem pogrebu kapali biseri iz oči, ker je vsaka solza že v očeh zmrznila“. — „Pri nas pa je bilo lani tako vroče, da smo kokošim dajali led, da se jajčka v trebuščkih niso trdo skuhala“.

Plakat. Hišni gospodar: „Kdo vam je dovolil ta lepak nalepiti na mojo hišo?“ — Plakater: „Vaša gospo žena“. — Gospodar: „O, saj je čisto čeden plakat“.

Urednik: Dkfm. Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. — **Upravnik:** Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. — **Založnik:** Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. — Tiskarna J. Leon sen., Klagenfurt, Domgasse 17. — Veljavna je inseratna tarifa 1. — Povprečna naklada v 1. četrtletju 1939: nad 2200.

Vabilo

na

37. redni letni občni zbor

Posojilnice za župnije Škofiče, Loga vas, Otok in Št. Ilj, registrovane zadruge z neomejeno zavezo, ki se vrši v **nedeljo, dne 21. maja 1939 ob 4 uri popoldne v lastni hiši v Škofičah št. 41.**

Dnevni red:

1. Čitanje in odobritev zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobritev računskega zaključka in bilance za leto 1938.
4. Sprememba § 6 pravil: določitev deleža v RM.
5. Sklepanje o deležnih doplačilih iz rezervnega zaklada.
6. Odobritev začetne bilance v RM s 1. januarjem 1939.
7. Nadomestna volitev v načelstvo.

Ako občni zbor ob napovedani uri ne bi bil sklepčen, se vrši drugi občni zbor po določilih § 35 zadružnih pravil.

16 **Načelstvo.**

V vsako družino „Koroškega Slovenca“!